

a Szeged Városi Kórusegyesület képviselői is egyaránt elismerő szavakkal méltatták a kórus elkötelezetten értékteremtő munkáját.

A rendezvény Kodály Esti dalának összkari előadásával búcsúzott, és az emelkedett hangulatú program a továbbiakban kellemes, oldott, emlékidéző beszélgetéssel folytatódott tovább. Ezzel lezárult az együttes kilenc évtizedes múltja, egyben megnyílt az út a 100. születésnaphoz vezető új évtized feladatai felé. Az eddigiekhez méltó szép sikereket kívánunk hozzá!

Dohány Gabriella

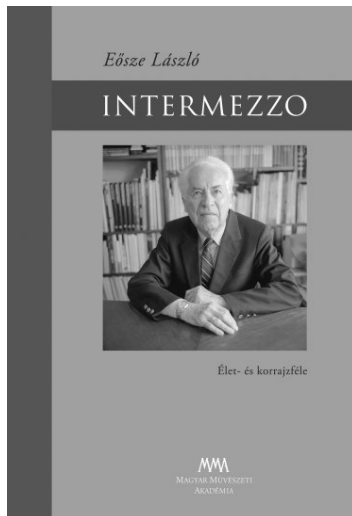
KÖNYVBEMUTATÓ

Egy utolsó humanista visszaemlékezései

1923. november 19-én mutatták be a *Psalmus Hungaricus*t, Kodály Zoltán azóta klasszikussá vált zeneművét. 92 évvel később, 2015 őszén pontosan ugyanezen a napon a Pesti Vigadó épületében került bemutatásra a világhírű magyar zeneszerző monográfiájának memoárja.

Eöszte László **INTERMEZZO** című könyvének ismertetése a Magyar Művészeti Akadémia legújabb kiadványait prezentáló sajtótájékoztatón hangzott el.

Eöszte Tanár úrnak már volt gyakorlata az életrajzírásban, mikor ebbe a nagy munkába fogott, hiszen több könyvet írt Kodály, Wagner, Verdi életéről, mégis sokak biztatása,

noszogatósa kellett ahhoz, hogy végül sort kerítsen saját élettörténetének papírra vetésére is.

Bár formailag kétségtelenül ön-életírás az *Intermezzo*, mégsem énközpontú könyvet vesz kezébe az olvasó, hiszen mindvégig a zene szeretete áll a fókuszban. A zene, és általában a művészetek szeretete, hiszen rengeteg szó esik a könyv lapjain festményekről, épületekről, és a szövegben számos helyen bukkannak fel versidézetek is – tehát egy humanista szemléletű ember értékei, eszméi állnak a középpontban, nem az individuum narcisztikus öntömjénekezése.

A szerző szerénysége annál inkább szembetűnő, hogy a leírt tények önmagukért beszélnek: lenyűgöző az a szellemi munkásság, amely a könyvet forgatva a szemünk elé tárul – mondhatnám, hogy még *olvasni is fárasztó* arról a sok szervezésről, kutatásról, munkáról, amiről a zenetörténész beszámol, de Eősze László stílusa éppen, hogy üdítő: olvasmányos, de nem terjengős; pontos, de nem száraz; megfontolt, de nem humortalan. Egy percig sem fárasztja olvasóját érdektelen témákkal, vagy feleslegesnek tűnő részletekkel – igaz, maga az „alapanyag” sem unalmas: előbb a történelem, utóbb ő maga gondoskodott arról, hogy életére ne az egyhangúság és szürkeség legyen jellemző.

Előbbi persze inkább embert próbáló nehézségekkel „színesítette” ezt a memoárt: kezdve a második világháborúval és Budapest ostromával, majd pedig a kommunista diktatúrára önkényuralmából fakadó megpróbáltatásokkal. A drámai történések ellenére a szerző mindvégig patetikus felhangok nélkül, őszintén ír az eseményekről. '56-ról például így:

„A lyukas zászlók alatt ujjongó tömeg lelkesedése magával ragadott, de amikor elindultak a Rádióhoz, mégsem velük tartottam, hanem hazasiettem. Nem voltam hős, kétgyermekes családapa voltam.”

– azonban tudnunk kell, hogy ezeket a sorokat egy olyan ember írta, aki – amikor úgy érezte, csak rá számíthatnak – felvállalta a veszélyt: '44-ben bement a Gestapo budapesti főhadiszállására, hogy közbenjárjon leendő sógoranjáért, Kerényi Gráciáért.

Élet- és korrajzféle – szól az alcím, s valóban plasztikusan rajzolódik ki az *Intermezzo* lapjain egy olyan korszak, melyben nem csak az számított forradalmárnak, aki utcai harcokban vett részt vagy röplapokat osztogatott, hanem az is, aki csöndesen, de elszántan, megalkuvások és elvtelen kompromisszumok nélkül élt a hivatásának... mint például Eősze László.

Hangsúlyosan jelen van a történelem, de sosem tankönyvízű fejtegetések, vagy száraz adathalmaz formájában, hanem apró mozzanatokban, érdekes epizódokban felillantva; jellemző esetek és főképpen: portrék tükrében – Eősze László rendkívül találóan, pár vonással tudja felvázolni kortársai, barátai, ismerősei alakját. Feltűnik többek közt Szőnyi

Erzsébet, Keresztury Dezső, Szentkuthy Miklós, Rajeczky Benjámín, Doráti Antal és Földes Andor.

Továbbá az a három férfi, akiket életében a legfontosabbakként jelöl meg: ifj. dr. Cseh-Szombathy László, harmadfokú unokatestvére, szociológus, Kádár Pál, a gimnáziumi osztálytárs, majd esküvői tanú, és Szokolay Sándor, akihez öt évtizedes barátság fűzte, s akit csak „konzervatív forradalmárként” emleget Eősze a memoárban.

Méltó emléket állít a kötetben gyermekei anyjának, a neves ókortörténész lányának, Kerényi Katalinnak, valamint második feleségének, „Marcinak”, azaz Szilléry Margitnak, akihez 28 év házasság fűzte.

Az *Intermezzo* egyik nagy erénye, hogy az olyan nagyságok, mint például Kodály Zoltán, sem megközelíthetetlen érc-szoborként, hanem hús-vér emberként jelennek meg a könyv oldalain – a „Mesternek” nemcsak a felmenőit ismerhetjük meg, hanem az egyéniségét is: sajátos, fanyar humorát, vagy megszokott munkamódszerét épp úgy, mint Bartókhoz fűződő kapcsolatát, melyet leginkább a pontosan idézett levelek szemléltetnek. Utóbbiak szerepe az egész könyvben rendkívül meghatározó, hiszen voltaképpen ezek a legbeszédesebb kordokumentumok!

Eősze László zongorista is lehetett volna, de ígéretes indulása ellenére pragmatikus okokból mégis másfelé indult el pályája: eleinte miniszteri titkárként dolgozott, majd a Zeneműkiadó élén végezte munkáját több mint 30 évig. A Nemzetközi Kodály Társaság és a Magyar Kodály Társaság létrehozása is többek közt az ő nevéhez fűződik. A könyvbéli számvetésből kiderül, hogy 4 földrész 50 városában, 4 nyelven mintegy 80 előadást tartott.

Az *Intermezzo* oldalait lapozgatva egyértelműen kiderül, hogy ez a hivatástudat nem pusztán arra irányult, hogy az állhatatos munkával, fáradhatatlan kutatással létrehozott könyvekkel kivívja a szakma és egy szűk értelmiségi elit elismerését, hanem arra is – és főképp arra –, hogy Kodály Zoltán szellemében a társadalom minél szélesebb rétegeihez juttassa el a nemzeti zenei hagyomány meghatározó darabjait, valamint a külföldi zeneirodalom gyöngyszemeit is.

A könyv VII. fejezete, a *Kalandozások* pedig már nem Eősze László munkálkodásáról szól, hanem a megérdemelt pihenésről: arról az életszakaszról, amelyet nem a történelem, hanem maga a zenetudós tett kalandossá – rengeteg utazással. Tulajdonképpen az emlékiraton belül egy nagyon élvezetes és tanulságos „kulturális bedekkert” kap kézbe az olvasó, melyet a kötet végén fellelhető képmelléklet tesz még személyesebbé.

Az *Intermezzo* nemcsak arról tanúskodik, hogy hogyan fér meg harmonikusan egyetlen alkotói személyiségben a magányos munkára utalt zenetudós, a társasági életet élő kulturális szervező és a magát szakírónak álcázó szépíró, hanem arról is, hogy miként lehetséges embernek maradni egy embertelen korban; s értéket teremteni ott, ahol erre lehetőség adódik, abban, amihez tehetséget kaptunk.

Palojtay Kinga